

Betreft: IPO-zienswijze op het codebesluit Groepstransportovereenkomst

Geachte directie,

Op 24 april 2025 heeft u een ontwerpbesluit gepubliceerd omtrent het opstellen van een zogenaamde *groepstransportovereenkomst* (GTO), zaaknummer ACM/23/184255. Met dit ontwerpbesluit maakt de ACM het voor netbeheerders mogelijk om aan een groep van aangeslotenen een GTO aan te bieden. Hierbij maken wij gebruik van de geboden mogelijkheid om een zienswijze in te dienen naar aanleiding van dit ontwerpbesluit.

Deze zienswijze is ingediend door het Interprovinciaal Overleg (IPO) namens de twaalf provincies. Daarnaast zal/zullen individuele provincie(s) een eigen zienswijze indienen waar de voorstellen in deze zienswijze onvolledig hun wensen of zorgen uitdrukken. Zij ondersteunen echter evengoed deze IPO-zienswijze.

Onze zienswijze is als volgt opgebouwd:

1. Opmerkingen in algemene zin.
2. Antwoord op consultatievragen
3. Opmerkingen bij het vaststellen van het GTV
4. Opmerkingen bij de her-bepaling aangesloten vermogen bij toetreding nieuwe deelnemers
5. Opmerkingen (tussen) aansluitcategorieën
6. Opmerkingen over standaardisering aansluitcategorieën tussen netbeheerders
7. Opmerkingen bij aansluiting van kleinverbruikers
8. Opmerkingen over opschorting of verval van transportrecht na overtreding
9. Opmerkingen over reactietermijn netbeheerders
10. Overige opmerkingen

Met vriendelijke groet,

Het Interprovinciaal Overleg.

1. Opmerkingen in algemene zin

Wij staan positief tegenover het opstellen van een GTO. De provincies erkennen de rol die energiehubs kunnen spelen in het tegengaan van netcongestie. Tegelijkertijd zien de provincies het belang van een codebesluit omtrent groepstransportovereenkomsten om de ontwikkeling van energiehubs te bevorderen. De provincies zijn blij met enkele aanpassingen van het ACM-voorstel ten opzichte van het eerdere voorstel door de netbeheerders. Met name de zogenaamde correctiefactor van 1,21 op het transportafhankelijk tarief werd door provincies als zeer negatief ervaren.

Overall waar mogelijk pleiten de provincies voor een gestandaardiseerde aanpak onder netbeheerders. Verschillen tussen netbeheerders in definities, werkwijzen, verwachtingen, of anders vormt een obstakel voor de landelijke ontwikkeling van GTO's, en kan wijzen op onnodige barrières voor GTO's vanuit bepaalde netbeheerders.

De provincies benadrukken het belang van maatwerk bij het sluiten van GTO's. Elke casus biedt eigen mogelijkheden tot flexibel gebruik of opwek, welke optimaal benut moet worden. Hierbij is uitvoerig en gelijkwaardig dialoog tussen initiatieven en netbeheerders van groot belang.

2. Antwoorden op de consultatievragen

Consultatievraag 1: Hoe wenselijk is een netto afrekening van kWh, om een financiële prikkel te bieden tot het afstemmen van invoeding en afname buiten piekmomenten?

Suggestie:

- Implementeer een netto afrekening van kWh in de GTO.

Een (deels) netto verrekening van gelijktijdige invoeding en afname voor de tariefdrager kWh zou een financiële prikkel geven aan GTO-deelnemers om (ook buiten pieken) invoeding en afname met elkaar af te stemmen. Echter maakt de ACM zich zorgen over de disproportionele kosten die hierdoor zouden vallen op niet-deelnemende partijen.

Het implementeren van een netto afrekening van kWh draagt bij aan het creëren van randvoorwaarden voor een decentraal energiesysteem. In de toekomst, wanneer GTO hopelijk een relatief "gemakkelijk" en standaard product is, kan een dergelijke netto kWh-afrekening een belangrijke prikkel zijn om lokaal energie-uitwisseling te organiseren. Het ontbreken van een dergelijke prikkel ondermijnt de mate waarin GTO's in de toekomst zullen worden gesloten.

Wij zijn voorstander dat bij het ingaan van het codebesluit direct wordt gewerkt met een netto-afrekening en er dus eenmalig voor het intern transport wordt betaald. Daarbij geldt de eis van *gelijktijdigheid* (dus geen 'opslag' door de netbeheerder) en de eis dat het gaat om transport tussen *alleen de bedrijven binnen de GTO*. Voor het gebruik van het publieke netwerk door de bedrijven van

de GTO is het wenselijk dat er eenmaal transportkosten in rekening worden gebracht (= netto afrekening).

Consultatievraag 2: Hoe staan partijen tegenover een maximale transitieperiode van 2 jaar na start van de GTO, in plaats van een maximale transitieperiode van 3 jaar?

Suggestie:

- Behoud de maximale transitieperiode op 3 jaar.
- Laat netbeheerders meedenken naar nieuwe oplossingen bij uittreding ná afloop van de transitieperiode.
- Behoud de mogelijkheid voor bedrijven om onderling een kortere transitieperiode af te spreken.

De provincies maken zich zorgen om de onzekerheid die het verlopen van een transitieperiode meebrengt voor deelnemende bedrijven. Door onvoorziene omstandigheden (niet nakomen van afspraken, faillissement, verhuizingen, etc.) kan het zijn dat de samenwerking tussen partijen vervalft. In dit geval zouden deelnemende partijen na het verloop van de transitieperiode dus niet terug kunnen vallen op hun opgegeven vermogen. Het vooruitzicht van dit risico is ontmoedigend voor potentiële deelnemende partijen om samen een GTO af te sluiten. Vanuit het perspectief van de deelnemers is een transitieperiode in geheel dus onwenselijk.

Tegelijkertijd erkennen de provincies de wens van de netbeheerders om zo snel mogelijk het vrijgemaakte transportvermogen elders te kunnen gebruiken. De maatschappelijke baten van een GTO kunnen pas gerealiseerd worden op het moment dat het vrijgemaakte transportvermogen kan worden ingezet door derde partijen. De provincies waren dan ook over het algemeen bereid om in te stemmen met een transitieperiode van 3 jaar. **Het wordt als onwenselijk ervaren om deze transitieperiode meteen te verkorten naar 2 jaar.** Op langere termijn zou de transitieperiode eventueel wel tot 2 jaar kunnen worden teruggebracht.

Verder zou het helpen als de netbeheerder bij voorbaat aangeeft om deelnemende partijen te helpen bij het vinden van nieuwe oplossingen, in het geval van uittreding na het verlopen van de transitieperiode. Hiermee wordt het risico voor potentiële deelnemers lager, ook zonder harde garanties vanuit de netbeheerders.

Daarnaast is het aan de deelnemende bedrijven vrij om zelf afspraken te maken over een kortere periode als zij bijvoorbeeld willen investeren in assets en daarom meer zekerheid zoeken in het geval van een uittreding. De provincies zijn op dit standpunt al tevreden over het voorstel van de ACM, maar dit dient toch benadrukt te worden. Het hebben van een transitieperiode brengt voor deelnemende partijen per definitie onzekerheden, omdat zij nooit helemaal zeker kunnen zijn van de acties van hun partners. Door een kortere (of zelfs geen) transitieperiode af te stemmen, hebben deelnemende partijen de mogelijkheid om deze onzekerheid weg te nemen.

3. Opmerking Vaststellen van het GTV.

Suggesties:

- Overleg tussen deelnemende bedrijven en de netbeheerder moet centraal staan bij het vaststellen van het groeps-GTV.
- Hierbij dienen (harde) toekomstplannen de basis te zijn voor het vastgestelde groeps-GTV.
- Stel een standaard bandbreedte in m.b.t. de kW-max en de som van de individuele GTV's van deelnemers, om verschillen in werkwijzen onder netbeheerders tegen te gaan.
- De referentieperiode van historisch gebruik verlengen van 12 naar 36 maanden.

Onder het huidige voorstel van de ACM wordt het totale gecontracteerde vermogen onder de GTO in eerste instantie gebaseerd op het historisch gebruik van deelnemende partijen in de meest recente twaalf maanden. Hierbij worden de jaarprofielen van deelnemers over elkaar heen gelegd, waarbij gekeken wordt naar de momenten waarop de groepsleden samen hun hoogste piek laten zien. Deze pieken zouden de basis vormen voor het vaststellen van het groeps-GTV.

Een dergelijke regeling, met groeps-GTV gebaseerd op het historisch gebruik van de afgelopen 12 maanden, ontnemt prikkels tot energiebesparing. Energiebesparende maatregelen verlagen immers het historisch verbruik in de toekomst, waardoor het sluiten van een GTO minder aantrekkelijk wordt naarmate men meer energie bespaart. **Deze prikkel werkt dus averechts voor het ontlasten van het elektriciteitsnet.**

Het gebruik van historische data van de afgelopen twaalf maanden wordt als arbitrair ervaren. Daarnaast blijkt uit feedback van veel initiatieven dat de afgelopen twaalf maanden – vaak door toeval – niet representatief zijn voor het toekomstig gebruik van elektriciteit. **Het is wenselijker om, bij het vaststellen van de groeps-GTV, in eerste instantie niet te kijken naar historisch verbruik maar naar de toekomstplannen van de deelnemende partijen.** Historische data kunnen in de tweede plaats worden meegenomen. Hiermee zou je de prioriteiten bij het vaststellen van een groeps-GTV dus omdraaien ten opzichte van het huidige voorstel. **Daarnaast stellen wij voor om de referentieperiode te verlengen van 12 naar 36 maanden.**

Volgens het huidige voorstel worden alleen de toekomstplannen meegenomen die binnen een jaar na het sluiten van de GTO gerealiseerd worden. Wij zijn van mening dat deze termijn een onnodig obstakel is. **In plaats van te kijken naar de termijn van de toekomstplannen, kan er beter gekeken worden naar de hardheid van deze plannen.** Een harde investering (bijv. een ondertekende offerte of een overeenkomst) om over 3 jaar een investering te doen zou in onze ogen moeten worden meegenomen. Maar een vervangingsinvestering voor over 10 jaar valt buiten de boot omdat daarmee de energiehubs te veel voorrang zou krijgen ten opzichte van bedrijven die op een aansluiting wachten als gevolg van netcongestie.

Bij het kijken naar het historisch verbruik van de groep, stellen wij voor om in de eerste plaats te kijken naar de kW-max van de groep. Daarnaast maken de provincies zich (wederom) zorgen om potentiële verschillende werkwijzen onder netbeheerders. **Wij stellen daarom voor dat er een**

bandbreedte wordt bepaald voor de groeps-GTV onderhandeling tussen de kW-max en de som van de individuele GTV's van deelnemers. Op deze manier wordt de kans op verschillen tussen netbeheerders verkleind, en wordt er tegelijkertijd ruimte overgelaten voor maatwerk.

De provincies waarderen de toevoeging van de ACM, ten opzichte van het voorstel van de netbeheerders, om deelnemende partijen mee te nemen in de besluitvorming om niet-representatieve pieken te verwijderen uit de data (artikel 7.1^e, vijfde lid, onderdeel a). **Inspraak vanuit deelnemers biedt ruimte voor maatwerk, en vergroot de draagkracht onder potentiële deelnemers omdat er zo kan worden meegedacht over de mogelijkheden binnen het initiatief.**

4. Opmerking bij de her-bepaling aangesloten vermogen bij toetreding nieuwe deelnemers

Suggesties:

- Formuleer explicieter in het codebesluit dat er bij de toetreding van een nieuwe deelnemer niet opnieuw wordt gekort op het toegewezen vermogen van de bestaande deelnemers.

De provincies zien graag dat er explicieter wordt geformuleerd dat er bij de toetreding van een nieuwe deelnemer niet opnieuw wordt gekort op het toegewezen vermogen van de bestaande deelnemers.

Wij waarderen de mogelijkheid voor deelnemende partijen aan een GTO om zelf onderling afspraken te maken over uit- en toetreding die afwijken van het huidige ontwerp.

5. Opmerking tussen niet-zuivere ringen of velden

Suggesties:

- Waar technisch haalbaar moet het in beginsel geacommodeerd worden om partijen uit verschillende niet-zuivere ringen of velden samen een GTO te laten vormen (Ontwerp-codebesluit groepstransportovereenkomst, artikel 7.1e, lid 3)
- Wanneer dit om technische redenen niet mogelijk zou zijn, ligt de bewijslast bij de netbeheerder.
- Sluit A.3 t/m A.5 aansluitingen met A.6 aansluitingen uit van aangepaste tarifieringen zolang het onderzoek van de netbeheerders naar gecombineerde groepsaansluitingen loopt.

De provincies erkennen dat groepstransportovereenkomsten tussen verschillende niet-zuivere ringen of velden om technische redenen in sommige gevallen een grotere uitdaging kan zijn. Desondanks zien wij dat er in het verleden al groepstransportovereenkomsten zijn gesloten die wél over meerdere niet-zuivere ringen of velden van een station een aansluiting hebben. **Wij zijn daarom van mening dat het uitgangspunt zou moeten zijn dat een GTO wél over verschillende niet-zuivere ringen of velden van het station kan worden aangesloten.** Hierbij moet de bewijslast bij de

netbeheerder liggen om per casus duidelijk te maken waarom dit niet mogelijk zou zijn. Zo voorkom je willekeur en verschillen per netbeheerder.

Onder het huidige voorstel van de ACM zijn gecombineerde groepen met A.3 tot en met A.5 aansluitingen met A.6 aansluitingen op laag- en middenspanning, voor zover het gaat om afnemers, niet mogelijk zonder aangepaste tarifiering niet mogelijk. De ACM roept hierbij de netbeheerders op om het lopende onderzoek naar dergelijke aansluitingen uiterlijk eind-2025 af te ronden, en hier A.7 aansluitingen bij te betrekken. **De provincies stellen voor om deze groepen een tijdelijke ontheffing te geven van deze aangepaste tarifiering zolang het onderzoek van de netbeheerders loopt.** Zo wordt voorkomen dat deze projecten vroegtijdig vastlopen als gevolg van de aangepaste tarifiering.

6. Opmerking over standaardisering aansluitcategorieën tussen netbeheerders

Suggesties:

- Zorg voor een gestandaardiseerde/geüniformeerde aanpak onder netbeheerders in de definities, werkwijzen, en handhaving van aansluitcategorieën.

De provincies zijn bezorgd over potentiële verschillen tussen de netbeheerders in hun definities en werkwijzen omtrent deze verschillende aansluitgroepen. **Wij zien graag dat de definities en de werkwijzen vanuit de netbeheerders op enige wijze worden gestandaardiseerd en geüniformeerd.** Hier moet de ACM kritisch kijken of in de uitvoering de categorieën zoals deze nu benoemd zijn verder gespecificeerd moeten worden.

7. Opmerking over de aansluiting van kleinverbruikers

Suggesties:

- Sta kleinverbruikers toe om deel te nemen aan een GTO via een grootverbruikersaansluiting, waarbij zij hun GTV kunnen meenemen.
- Geef kleinverbruikers, wanneer zij zich willen ontwikkelen tot grootverbruikers, zo snel mogelijk duidelijkheid over het net-vlak waar zij op worden aangesloten.

De provincies erkennen de argumenten van de netbeheerders en de ACM betreffende het uitsluiten van kleinverbruikers van een GTO (artikel 7.1^e, eerste lid, onderdeel f, onder 1). De provincies zien echter graag een mogelijkheid voor kleingebruikers om zich te ontwikkelen tot grootverbruiker, zodat zij hun bedrijvigheden kunnen elektrificeren. Op dit moment kunnen kleinverbruikers alleen meedoen aan een GTO als ze overstappen naar een grootverbruikersaansluiting. In de praktijk nemen ze dan echter geen gecontracteerd vermogen mee. Zo worden kleinverbruikers ontmoedigd

om zich aan te sluiten bij een GTO. **De provincies stellen voor om kleinverbruikers toe te staan om deel te nemen aan een GTO via een grootverbruikersaansluiting, waarbij zij hun vermogen mee kunnen nemen.** Wij stellen voor dat het GTV dat kleinverbruikers kunnen meenemen bepaald wordt op basis van 1) (harde) toekomstplannen en 2) het historisch verbruik van de voorgaande 36 maanden.

Wanneer kleinverbruikers zich willen ontwikkelen tot grootverbruikers, en hiermee in de toekomst willen deelnemen aan een GTO, lopen zij nu het risico om op het verkeerde net-vlak te worden aangesloten. Dit kan betekenen dat zij niet met de beoogde partijen aan een GTO kunnen deelnemen. **Wij pleiten dat dergelijke kleinverbruikers zo vroeg mogelijk duidelijkheid moeten krijgen over het net-vlak waar zij op worden aangesloten als grootverbruikers.**

8. Opmerkingen over opschorting of verval van transportrecht na overtreding

Suggesties:

- Formuleer het proces omtrent opschorting en verval van transportrecht na overtreding duidelijker en in mildere taal.

De provincies erkennen de noodzaak voor het straffen van partijen bij het overschrijden van gecontracteerd vermogen. Wij zijn ook blij dat de ACM inziet dat opschorting of verval van gecontracteerd transportrecht een zwaar middel is dat met bedachtzaamheid moet worden ingezet. Dat gezegd hebbende **pleiten de provincies voor een duidelijker, uniform proces van de aanloop naar – en de inzet van – opschorting en verval.** Hierbij zien wij graag dat dit proces beter en milder geformuleerd wordt, om potentiële initiatieven niet onnodig af te schrikken. Bovendien zorgt dit ook voor uniformiteit onder netbeheerders.

9. Opmerkingen reactietermijn netbeheerders

Suggesties:

- Stel een maximale termijn voor netbeheerders om initiatieven te informeren over het wel/niet kunnen sluiten van een GTO.

In het voorstel van de ACM wordt bepaald dat de netbeheerder de gemachtigde van een groep [potentiële deelnemers] “binnen een redelijke termijn” informeert over de mogelijkheid tot het wel/niet sluiten van een GTO. De provincies merken echter op dat deze termijn in praktijk erg lang kan duren, tot voorbij het “redelijke”. Dit gaat ten koste van de motivatie van bedrijven om een GTO te sluiten. Dit is schadelijk voor de bevordering van GTO’s. **De provincies zien graag dat het codebesluit een maximale termijn bevat voor de reactie van netbeheerders.** Wij denken hierbij aan een termijn van bijvoorbeeld vier weken.

10. Overige opmerkingen

Hoewel dit buiten het kader van deze zienswijze valt, benoemen de provincies graag enkele zorgen. Ten eerste zijn de provincies bezorgd over de samenwerking met de netbeheerders. Deze wordt momenteel vaak als stroef ervaren. De provincies zien graag dat netbeheerders de stimulans krijgen om, bij het sluiten van GTO's, te handelen als partner van initiatieven. Dit wil zeggen dat netbeheerders een open dialoog voeren met initiatieven, meedenken met oplossingen en met uitwerkingen. Een voorbeeld van een dergelijke stimulans is een formele monitoring van hoeveel vermogen aan GTO's elke netbeheerder goedkeurt. Dit zou niet dienen als maatstaaf voor succes, maar kan grote verschillen tussen netbeheerders blootleggen. Dit kan wijzen op onderliggende verschillen in het handelen van netbeheerders ten opzichte van GTO's.

Daarnaast wijzen de provincies graag op het feit dat de huidige manier van het heffen van energiebelasting een onnodig obstakel vormt voor het sluiten van GTO's, omdat deze nog niet op groeps-niveau kan worden geheven. Hoewel dit buiten de scope van het huidige voorstel valt, leggen de provincies hier graag de aandacht op.

Ten slotte benadrukken de belangrijke rol die gebiedsregisseurs kunnen spelen in het ondersteunen van netbeheerders en initiatieven bij het sluiten van een GTO. Deze rol wordt nu op veel plekken door de provincies of door de regionale ontwikkelingsmaatschappijen gedeeld. Wij raden aan om een dergelijke ondersteuningsstructuur voor GTO-opstartfases te overwegen.

Ten slotte benadrukken de provincies dat, naast het opstellen van een GTO-codebesluit, er bij het Rijk en de ACM ook aandacht dient te zijn voor het ondersteunen van initiatiefnemers bij het sluiten van een GTO. Het helpt om duidelijke afspraken te maken wie initiatiefnemers hierbij ondersteunt, bijvoorbeeld via de provincies of de regionale ontwikkelingsmaatschappijen zoals nu in veel gebieden gebeurt.